

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:		Felelős szerkesztő:	Kiadótulajdonos:	Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket
Egész évre . . . 12 kor.	Negyedévre . . . 3 kor.	BITTERMANN SÁNDOR.	BITTERMANN NÁNDOR.	a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
Félévre 6 kor.	Egyes szám ára 20 fillér.			MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

Előre!

Mérhetetlen s nagyszerű az emberi értelem emelkedése a világtörténelmi időközön át.

És az emberi szívé? Gyűlölet torzítja az életet; az emberek egymás szenvedéseiből táplálják a lelküket! Hol hát — az Ember?! . . .

A jövendőnek legnagyobb feladata, az újjászületés törvénye: a testvériség!

Hosszu időközön át valósággal az osztályuralom érdekében gyártották a törvényeket. Ám eljött egy Új Erő, s hatalmas igazságaival, vészes figyelmeztetéseivel megdobbantotta ama tizezrek szívé . . . Már zug az ébresztő harsona, a régi Rend bordái töredeznek s az új eszmék tüztől lassan-lassan felenged a törvényhozások ridegsége.

A nagy távolból új renaissance hajnala köszönt, új ég, új föld, amelyekben lakozik az emberi igazság.

A új föld felé két ut vezet.

Az egyik a haladó emberiség lépteinek nyomán fölserken a vér s megrendül a világ. A másik uton a testvériség elsimit mindent s így eljő az újjászületés vér nélkül, a forradalom

áldozat nélkül s beleáll a világ menetébe egy új erő, amely eddig csak az élet mellékutain járt: a Szépség!

E két ut közül, hogy melyiken jutunk el az ígéretnek földjére, — ki annak megmondhatója.

Az osztályuralmon, osztályethikán épült törvényhozás megérti-e a békeség szavát, megérti-e az „ember“ igazságait?!

Itt-ott, — külföldön inkább, mint hazánkban, — egy-egy halvány tünet, mintha azt sejtetné, meg fogja érteni.

A magyar törvényhozásban is a szív dobbant meg akkor, amikor megalkotta a törvényeket az elhagyott gyermekek közvédelméről.

Széll Kálmán regimejéről lehet vitázni . . . Talán nagyon — európai volt. De hogy Széll a XX-ik század szociális törvényhozásának megütötte első, bár lágy akkordját Magyarországon az állami gyermekvédelemmel, megütötte vele úgy, hogy az ma már a külföldön is visszhangot keltett, — ez kétségtelen.

Széll szociális rendszere, ahogy megnyilatkozott az állami gyermekvé-

delemben, ez nem az emberszeretet egyházas frázisaiból indult ki! Nem! E reform a „jótékonyosság“ bizonytalan mesgyéjéről a „jog“ magas régiójába emelte, közigazgatási rendszerbe öntötte az állami gyermekvédelmet.

Igen, a szociális igazságok jogrendjének, a jövő jogrendjének első hangja szól hozzánk ebből az intézkedésből. Kialakul-e ebből az evolúciók során az élet jogának egész igazsága: a jövő kérdése. Az azonban kétségtelen, hogy az állami gyermekvédelem új rendje megtette az első, a kezdő lépést.

Ha tehát a Széll-féle reform bátran és biztosan megalapozott munka is, kiépítésre, továbbfejlesztésre vár . . . Igen: előre! . . .

Az elhagyott gyermeknek joga van állami védelemre . . . Gyönyörű elv! . . . De meg kell alkotni bírói biztosítékait, nehogy uzsorás ethika, kis egzisztenciák iránt érzett közöny, esetleg uralomra jutó filléres világnézet tönkre tehesse gyakorlati megvalósulásában . . .

A gyermekvédelem rendjének alap gondolata: ki a gyermeket az egyedül természetes alakulás, organikus rendjébe,

A „BÁCSKA“ TÁRCÁJA.

Spanyol tánc.

Irta: **Vértesi Károly.**

— A „Bácska“ eredeti tárcája. —

(Vége.)

Nem ismerem népet, amely hevesebben járná táncát, e mellett olyan szépen, mint a sevillai spanyol nő, legszenvedélyesebb aszszony forró vérmérsékletéből telik az ki. Lelket, tüzet öntenek belénk a táncukkal, ragadnak magukkal. Talál a spanyol közmondás, hogy „a sevillai nő, már az anyja méhében táncol.“ Annyi bizonyos, hogy a rómaiak idejében az akkori Baetica, vagyis a mostani Andalusia lakosságát tartották a legjobb táncosnőknek.

Bujom a bailekat, tánchelyeket Sevillában, megfordulok olyanokon is, hová vasárnaponként a szerelmes párok, vagy maguknak párt keresők járnak táncmulatságba. Láttam a már mondottakon kívül a fandangot, fallero de Xeres-t, cachuchát el ole, la rota aragonesa és mijarest, többször a bolero. Bajt

fejeznek ki valamennyiben, több művészetet, mint érzékiséget. Ezt is a malaguenában. Csak ritkán fogja meg a férfi — mondom — a nő, ha együtt is táncolnak, szabadon vannak egymástól. Táncban azt a könnyűséget — természetes, azért utánozhatlan — kellemet és bájot nem láttam sehol sem. Ha ugyanazt láttam mindig, még sem untam meg, járta bár legyen azt spanyol nő a belvárosban, vagy nekihevílt cigányleány a jobbparton fekvő nagy külvárosban, a Trianában,*) ahova II. Izabella királynő vashídján

*) Triana, Sevilla gyárvárosa, egyuttal a leggyőzöfésztés hazája, gitano-k tanyája, a római Trajana, melyet a mórók Jarayana-nak torzítottak el. Most hajósok, csempészek, cigányok és más efajta, máról-holnapra élő szegény emberek lakják. Mindig élénk a népelet. A világpolgár Traján, aki bölcsész és művész volt, nagynevű utóda Hadrián és a nagyinak nevezett Theodosius tulajdonképpen nem itt, hanem Sevillától mintegy 7—8 kilométerre fekvő. Publius Cornelius Scipio Africanus, Hannibal és Hasdrubál legyőzője által alapított akkori Italicában — ahol Silius Italicus költő is először látta meg a napvilágot — születtek, mely most romokban áll Santiponce nyomorúságos falu mellett. Italicá akkor Hispania egyik legnagyobb városa volt, kerülete 30—40 kilométerre terjedt és tele volt gazdagsággal, templommal, palotával, fürdővel. Egy fél-

át a Guadalquiviren túl, a nagy vásárcsarnok mellett el, néprajzi tanulmányok végett ellátogattam lóvasuton estende, mikor a nép alsóbb rétegében a gitár itt is, ott is, a fazekasok keze alatt megszólalt és a Dél derült éjének a csendjében fölszállt az ürbe az énekhang. Az andaluziai dalok vidámak és bánatosak, mindig eredetiek és dallamosak. Lantosleányok még igézőbbé teszik. A Plaza de la Victorián, a széles Jacinto uton, a Castilla-, vagy künnebb az Evangelista utcán egyaránt hallunk dalt, gitárpöngtetést, látunk táncot.

Művészileg tudják pengetni a gitárt Spanyolországban, főleg Andaluziában. Kihozzák vele a szív érzelmét. Szenvedélyesen szeretik a zenét. Avatlan zeneérzékét itt alig találász. Lelküket lehelik a dallamba.

kőralaku, lépesőzetesen emelkedő szinkörrel bíró színháznak a romja most is látszik. Ebben egykor párdúcokat eresztettek keresztényekre, most mérges kigyók tanyája. A rómaiak az örökkévalóságnak építették, de az idők szele, főleg ha azok politikai változásokor funak, mindent lerombol. Italicát a gótok pusztították el. A római előkelőségek itt kerestek enyhülést, mikor a fővárosuk lázt és halált lehelő légköréből menekültek. A gótoknak nem kellett.

a családba, — teljesen bevált. De magának a gyermekvédelemnek, hogy úgy mondjam finanszírozása mélyreható reformra szorul.

Követeli a közvélemény — a parlament előtt fekvő törvényhatósági fölratok egész tömege, — követeli a tényekben rejlő kényszerűség ereje. Mert a hét éven fölüli elhagyott gyermekek költségeinek fedezése merőben ellenkezik s teherviselés egyenletes megoszlásának elvével . . .

A gyermekvédelmi reform fejlesztésének nagy kérdése még: életet önteni, tette kelteni a magyar társadalmat a gyermekvédelem terén. Folytonos, kitartó munkára kelteni azt a társadalmat, amelynek megvannak ugyan a maga nagy föllendülései, de nagy célok elérésének legbiztosabb fegyvere, szívós hétköznapi munka nem kenyerere.

Az állami gyermekvédelem rendszere megalkotta már az állami s társadalmi tevékenység szerves összekötésének, hogy úgy mondjam külső formáit.

Csak hogy ezek természetesen holt formák, amik szerencsés kézzel tartalmat nem öntenek beléjük. Ami kétszeresen nehéz munka nálunk, ahol a társadalmat annyi buta előítélet tagolja szét.

Már pedig a társadalmi közreműködés szerencsés megoldása szinte életföltétele az állami gyermekvédelemnek, mert az állami gyermekvédelem közigazgatási gépezetébe ez önt meleg, piros vért, életet.

Nap-nap után jobban előtérbe lép a megoldásra váró kérdések közt az állami gyermekvédelemben a pedagógiai kérdés is.

Megmentjük az elhagyott gyermek

életét az állam kezével, — ez kötelesség. Követeli az élet joga. De épp oly kötelesség embert nevelni belőle. Embert, aki lelki s fizikai erővel bátran beállhat majd az élet nagy, kegyetlen forgatagába.

Mondom, előtérbe lép nap-nap után a kérdés pedagógiai oldala. S pedig minden ágazatával . . . Nemcsak a családi nevelés, az elemi oktatás összes kérdéseivel, de előtérbe lép a szakoktatásnak, az arra termettek magasabb kiképzésének s a természettől rossz hajlamu gyermekek szigorubb nevelésének kérdéseivel is.

Sőt immár ott állunk az előtt is: ne jusson-e szerep az állami gyermekvédelemnek akkor is, a mikor tizenöt éves korában kiválik az elhagyott gyermek e kötelességéből? . . . Nem a megélhetés biztosítása körül, — ezt hagyjuk a társadalomra, — de legyen szerepe az államnak az ellenőrzésben ezekkel a gyermekekkel szemben akkor, amikor épp a serdülő-korban az élet ezer veszedelme leskelődik rájuk. A kisebb arányu s megoldásra váró kérdések egész soráról szólhatnék még.

De ezek inkább az állami gyermekmenhelyekre vonatkoznak. S tán tullepnék vele ez általános keretű cikk magamvonta határain.

Nem érintem azért mélyebben azt a nagy kérdést se, mint kell arra hatni: minden elhagyott gyermek anyja maga táplálja ujszülött gyermekét s ne legyen mint dajka ama „fejőstehén“, amely alá odateszi az uriaszony a gyermekét, hogy ennek önmaga által táplálása ne rontsa bájait.

Ha tehát a minden nagyfontosságuk mellett is kisebb jelentőségű reformok egész soráról ez alkalommal hall-

gatok: szólnom kell még az új renduek a nemzetközi gyermekvédelemre vonatkozó intézkedéseiről.

Ebben is uttörő az új rend, amikor kimondja, hogy az ország területén levő tizenöt éves aluli elhagyott külföldi gyermek a védelem szempontjából egyenlő elbánás alá esik a magyar honossal és szintén az állami gyermekmenhely kötelességébe vétetik föl.

A külföldi törvények, szabályzatok ily határozott intézkedéseket nem tartalmaznak.

Hiszem azonban, hogy amint sikerült megalkotni a gyámoltak nemzetközi védelmét s rövid időn — magyar kezdeményezésre — valóra válik az elmebeteg, gondnokoltak nemzetközi jogvédelme is: úgy az új rend kezdeményezése viszonyosságra bírja a külföldet s hovatovább világtörvény lesz az elhagyott gyermekek nemzetközi védelme is.

Mert bizony mondom, eljő az az idő, hogy mindennél több lesz: az ember! Csak így: ember! A nagy egyetemes ember, akinek testébe ma belezánt a vallás, a nemzetiség, hogy hátráltassa a nagy végcél: az általános testvéresülést! . . .

Ime, egy-két odavetett vonással, úgy nagyjából jeleztem az állami gyermekvédelem fejlesztésének sürgősebb kérdéseit.

Semmi kétség, a végcél olyan államszervezetet teremteni, amelyben nem lehet elhagyott gyermek, mert már magának a családnak kell birnia az emberi lét biztos föltételeit.

De addig, amíg kialakul majdan ama szociális álm, a gyermekvédelem terén is minél szélesebb alapon kell védeni: az Embert!

Mélabus dal hangzik felém, gyönyörűen hajlik. Andalító dallamokat tudnak kicsalni a hangszerekből. Flamenco tánc itt és ott. Kártyavetés, jóvendülés. Biborpiros arcu, karcu természetű kedves teremtesek. Virágos a fejük, fülük fölött halántékukra simul a jellegzetes, merészen fölfelé kunkorodott, hegyben végződő hajuk. Elvarázsló egynémelyiknek a szépsége. Könnyedén szárnyal a dal ajkáról. Egy fiatalka, aki levelek között, mint egy rózsabimbó, rejtőzhetett eddig, most kezd fesleni. Nagyon szép.

Kezüket a fejük fölött gyorsan mint a villám — összeesapják, azután karjukat leeresztik, hirtelen térdreessnek, zene ütemére gyorsan felszökkelnek és egyre növekvő szenvedélyvel szoborszerű testükkel olyan csavarodó fordulatokat tesznek, mintha forgószélnek volnának legközepe. Szinte észrevenni lehet, egynémelyik már miként bontogatja a dicsőség virágának szirmait. Mira! Mira! Nézd csak! Ragyog a nagy, fekete szemük, nevet a fehér foguk, esillog a hamis gyöngyök, kihívó a testtartásuk. Ha valamely nyilvános helyen vagy koresmában táncolnak, addig, míg a szünetjük tart, leszállva az

asztalról, emelvényről, odaülnek valamely ivó vendég mellé, aki mohó szívességgel kínálja meg üdítővel, látja el őket szivarkával. Képzelem, a farsangi bohóskodások idején milyen vig élet folyik Sevillában.

Tetszésnyilvánításra iparkodnak sebtén még szebben táncolni, a csupa láng, csupa parázs táncra tűzbe jönnek szenvedélyesen. Azután szeretetreméltó bizalmasodással lekapják a kalapot az ismerősük fejéről, saját fejükre esapják azt. Szemük igéző beszédével, ugyancsak próbára teszik nyelvtudományukat. Egyik-másik pajkos, fölgrük az asztal lapjára és ott táncol, megfeszül rajta a selyem szoknya, hódít a maja-viseletben. Milyen ez a festőiség? Szükre szabott, himzett vagy csipkés selyemszoknya, bársony fűző, hosszú rojtos, mellen keresztbe kötött selyemkendő. A majo viselete, sötétszínű zeke, gyapjuból, a könyöknél az ujjásra rávarrott rikitó színű, szövet- vagy himzés munka, rövid nadrág, vörös öv, bőrcipő, szalaggal vagy rojttal diszitett sombrero kalap.

A régi jó időben, minden lugas alatt járták, esattogott a esattogó, melylyel a spanyol táncosnők a tánc ütemét követik. Kézi

dob, még egy gitár, pengetés, s megvan a bál. Máskor, máshol vándorszínészek ütnek tanyát.

Már az igaz, hogy Sevillában olesón tudnak jól mulatni, fesztelenül vigadni. Andaluz vidámsággal, a mogorvaságából ki tudják gyógyítani a szürke világ fiát. Énekváros Sevilla, melyben temetés után is — hallom — táncolnak. Mennyi, de mennyi éneket hallottam Sevillában! Serdülő korunk tenorját, férfi baritonját, öreg basszusát.

Salero! E szóval biztatják kedvre a flamenco (flamand) táncosnőket, a gachik (asszonyok) quita, mota, parve átható tekintettel így kérnek azután pénzt, az érdekes, pirosra kigyulladt leányok meglegszenek a régi mór táncért, a változó rithmussal bíró flamenco-ért bármi kevéssel. Pedig — hallom — hét év kell, míg a flamenca jól megtanulja. Lepattan azalatt arcáról az ifjuság zománca. Ha elhagyták a kimerítő táncot, ziháló kebellet újra kezdik. Táncol, lengő, lassu, imbolygó mozdulatokkal tele egész életük. A régi magyar nóta is az mondja: „Dallal, táncal gyönyörű az élet.“ Mai fölnőtt fiatalság, ezt te nem érted!

Mert ez a munka is része ama Megváltásnak, amely eljő és diadalmaskodik velünk, nélkülünk, — ellenünk, ha kell . . .

Bosnyák Zoltán.

Bácsmegeye és a magyar nyelv.

— Mutató részlet az „Oktatásügy” második kötetéből. —

Bácsvármegye karai és rendjei 1790. évi március 3-án tartott közgyűlésükben örömmel vették tudomásul II. József császárnak ez évi február 28-án kelt híres leiratát, mellyel alkotmányellenes ujtásait eltörölte s a többi közt azt is elrendelé, hogy az iskolákban ezentúl a német nyelv helyett a latin vétessék használatba. A császárnak nemsokára bekövetkezett halála után a vármegye április hó 7-én tartott közgyűlésében már egy lépéssel tovább ment s kimondotta, hogy az iskolákban a magyar nyelv mindenütt tanítandó s amely tanító ezt nem tenné, az fosztassék meg állásától.

Ez a nevezetes határozat Bácsmegeye örök dicsőségét képezi, mert vele nemcsak az összes törvényhatóságokat megelőzte, hanem az ország főkormányzékét, a m. kir. helytartótanácsot is, amely csak április 30-án intézkedett ez ügyben és csupán azt rendelte el, hogy a magyar nyelv az iskolákban szintén tanítandó, mert — szerinte — az is a honi közműveltség tartozékát képezi. E rendelet előfutárja volt az 1790/1-ik évi országgyűlés ama végzésének, mely szerint a VII. t. c. értelmében a magyar nyelv az összes iskolákban kötelező tantárggyá tétetett.

A közbejött francia háborúk s az országot ért számos bajok miatt a törvény végrehajtása azonban sok helyütt elmaradt, s mikor végre az 1825. évi országgyűlés egybehivatott, Bácsmegeye is elérkezettnek látta az időt, hogy az országgyűlésre felküldendő követeinek e tekintetben is utasítást adjon. Ezen országgyűlésre ugyanis a vármegye 1825. évi augusztus 22-én tartott közgyűlésében Szuehich József első alispánt és Rudits Dániel főszolgabíró választotta s a Pozsonyba utazott követekek számára kiadott utasítás 12-ik pontjában feladatukká tette, hogy a magyar nyelvnek közigazgatási nyelvvé tétele s az iskolákban

Légtornászati vakmerőségeknél jobb mulatság a spanyol táncosnőt nézni, jobb, mint azokat a bábalakokat, akik vegyesnyelvű dalszarnokok deszkáin, idegen minták majmolásával, tiroli jódlerek utánzásával vagy villamos virágok színes lángjai között szemesiklandoztatóan ledér némajátékokkal kamatoztatják a szépségüket. Üres látványossággá fajul ez a szórakozás, a hitvány élvezeteket hajhászó, csak gyenge tápot kap a romlott izlésének. Csak élösködhetik a muzsa szennyétől, de alig vidulhat a ravaszédes mosolytól.

Csorgettyűs, táncos spanyol lány, csupa költészet egymagában. A római idők óta hódítanak, hangolnak kedélyre zörgettyűvel. Akkor a fürdőkben, lakomákon hangzott az, crumata-nak hívták. Pompejiben, a porból és hamuból kiásott képeken is láttam a csattogót. Olaszországban ma is azzal járják a bűvös tarantella táncot a capri, annacapribeli és más vidéki könnyű lábu barna szépségek. A leány füzőjében, a fiatalember mellényének zsebében magával hordja a — csattogatót.

való fokozatos kiterjesztése érdekében minden lehető tegyenek meg. Az 1825/7-ik évi országgyűlés foglalkozott is ezen ügyekkel, de törvényt nem hozott, mert Ferenc király csupán a törvényjavaslat kidolgozására adott ezuttal engedélyt. A bácskai követekek az országgyűlés befejezte után 1827. évi november 6-án kelt jelentésök 12. pontjában a magyar nyelv ügyében a következőkben számoltak be:

„Az előkelő kívánságai közé helyezteték a tekintetes Státusok ezen pontban foglalt kívánságát a tekintetes vármegyének s már 1826. esztendei 4-ik martiusi tudósításunkban közöltük a tekintetes vármegyével a honnyi nyelv közönséges behozattatása iránt szóló izenetét a Státusok táblájának, mi is mint ezen pontnak következtetésében, mint saját hajlandóságunkból e tárgynak eléréséhez hozzájárulni el nem mulattunk és ezen pontra az a kegyelmes királyi válasz érkezett, hogy a honnyi nyelvnek gyarapítására szolgáló eszközök eránt való előadás a többi — deputationalis munkákkal együtt dolgoztasson ki és annak idején Öfelsége elejébe terjesztessen“ . . .

Az 1830-ik évi országgyűlésre ez évi szept. 8-án követekek gyanánt kiküldött Antunovits Albert első alispán és Ödry József főügyész részére kiadott utasítás 4-ik pontja foglalkozik újból a magyar nyelv ügyével s a következőket mondja:

„Hogy a nemzeti nyelv az ország Karjai és Rendjeinek a mult (1825/7. évi) országgyűlésen érdeklött hazafiai kívánságok szerint eddigi szunnyadásából felélemedvén nagyobb előlépésekkel közönségessé váljon, a követ urak arra fognak ügyelleni, hogy a dicasteriumok és törvényhatóságok hivataloskodásait, úgy nem különben a honnyi iskolákban a tudományos tanításokat kiszabandó rövid határidő alatt, a Ludovica Akademiában pedig, mint most felélendő nemzeti intézetben az oktatások mindjárt a kezdetével magyar nyelven intéztessenek, úgy a nemzeti nyelv a magyar ezredeknél az egész kiterjedésében kötelezőképpen gyakorlásba hozattasson. Hogy a magyar nyelv tökéletesítése elősegíttessen, szorgalmazni fogják a követ urak a nemzeti színjáték társaságnak Pesten leendő felállítását, melyre, mivel szabad akaratbeli adakozások elegendőek nem lennének, az ország rendjei által fundus ajáltasson, e végre ezen megye is kész a maga részéről ajánlatot tenni; arra is ügyelleni fognak a követ urak, hogy a Tudós Társaságnak pláuma a maga alkotásához jutván, állandóságra hozattasson.“

Az ez évi pozsonyi országgyűlés a megyénk és az ország többi megyéje által is sürgetett reformok egy részét meg is valószínűsítette s megalkotta a többi közt a nagyhorderejű VIII-ik törvénycíkket, mely szerint a magyar nyelv használata a hivatalos érintkezésben, valamint az iskolákban is kötelezővé tétetett. A bácskai kiküldött követekek tehát örömmel számolhattak be a megye közgyűlésének az elért eredményekről s ezt tükrözi vissza az a jelentés is, melyet Antunovits alispán és Ödry főügyész Pozsonyból való hazatértök után 1831. évi január hó 23-án terjesztettek be.

A követekek jelentésének idevonatkozó része ugyanis a következőleg hangzik:

„Hogy a tekintetes Karok és Rendeknek azon buzgó hazafiai kívánságokat, melynek az édes anyanyelvünk gyarapítására és előléptetésére való elfogadásnak eszközzését reánk bizni méltóztattak, illető alkalmakkal nemcsak kijelentettük, hanem azt különösen

elő is mozdítottuk, azt az országgyűlési napló-könyvnek 95. és több lapjai s ezen országgyűlés alatt összeszedett kívánságok és sulyok (vagyis sérelmek) sorában nevezetesen V-ik klasszísának 11. pontja mutatja, s különös örömmel jelenthetjük a tekintetes Karok és Rendeknek, hogy az ország rendjeinek ezen egyik legbuzgóbb és közönséges kívánságát Eő Felsége legkegyelmesebb pártfogása alá venni méltóztatott, melynek eleven tanubizonysága a hiv magyar nemzet örök és hálaadatosságra buzdító emlékjele az új törvényeknek 8-ik cikkelyében legkésőbb időkre is fen fog maradni, — mutat is Eő Felségének ezen királyi kegyelmessége s igazság határtalan szeretete azon erős reményre, hogy a mi még e részben a hiv magyar nemzetnek hátra levő kívánságai tökéletes teljesítésére tartozik, kimérhetetlen jóságú szívetül talán rövid időben is minden biznnyal várhatni lehet.“

Követeinek eme jelentésében nyilvánuló öröme és lelkesedése bizonyára átragadt a vármegye közönségére s csak sajnálhatjuk, hogy sem a közgyűlés határnapját nem tudjuk, amelyen ez a követjelentés elhangzott, sem a megye által annak alapján netán hozott határozatot nem ismerjük, mert az ez évi jegyzőkönyvek időközben elpusztultak.

A fentebb közölt töredékes adatok is mutatják azonban, hogy Bácsmegeye a hazafias küzdelmek nagy napjaiban méltóképen kivette részét s a korszakalkotó reformok megalkotásánál mindenkor előkelő szerepet játszott.

Dudás Gyula.

H i r e k .

Áldozó csütörtök. Nagy ünnepet ült tegnap a keresztény világ; emlékeztét ama ténynek, mely megpecsételte a megváltás magasztos munkáját, évfordulóját Krisztus menybemenetelének. Az ember fia föltámadván halottaiból, negyven napot töltött még a földön, mely megújodott vére hullásával s aztán elbucszván azoktól, akiket szeretett, felemelkedett oda, ahonnét eljött a világot megváltani. Ennek emlékére távolítják el az oltárról a husvéti nagy gyertyát, jelképét az üdvözítő szeretetnek, aki oly rég elhagyta a földet s oly soká tér arra vissza ismét . . .

Keresztjáró napok. Ösrégi szép szokása a katolikus egyháznak, hogy az Áldozó-csütörtök előtti három napot, hétfőt, keddet és szerdát imádságba merülve tölti. A hívők sokasága könyörögve jár egyik templomból a másikba, esdve a Mindenható áldásáért. E magasztos ájtatosság onnan ered, hogy az ötödik században, 469 táján Franciaországot számos elemi csapás sujtotta. Mindenki az Ur akaratát látta e csapásokban érvényesülni s Vienne szent életű püspöke három napi böjtöt és közajtatosságot rendelt el az Ur kiengesztelésére. Ez ájtatosságokat a jámbor püspök maga vezette. És a haragvó Ur ismét áldásával fordult az ő népe felé. Ennek az eseménynek csakhamar hire futott az egész keresztény világon s a közajtatosságok elterjedtek. A „Keresztjáró“ nevet onnan nyerték e napok, hogy faluhelyen nem lévén több templom, rendszeren a határban álló kereszthez vonultak körmenettel. Városunk katolikus lakossága a keresztjáró napokat a szokott vallási kegyelettel ülte meg.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Csepella Tamás adóhivatali segédisztet az óbecsei adóhivatalhoz ellenörré nevezte ki.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter Kristó Nagy Bálint zombori járásbíróági díjnokot a bácsalmási járásbíróshoz irnokká nevezte ki.

Kinevezés. A szegedi kir. itélőtábla elnöke Uhlmann Kamilló zombori járásbíróági díjtalan joggyakornokot a vezetése alatt álló itélőtábla kerületébe díjas joggyakornokká nevezte ki.

Tanulóitjaink győzelme az országos tornaversenyen. Mint már lapunk múlt számában említettük, a zombori állami főgimnázium 30 tanulóval részt vett a május 27. és 28-án a székesfővárosban megtartott országos tornaversenyen. Derek ifjaink a beljükhöz helyezett várakozásnak megféleltek, amennyiben 3 oklevelet, 2 második és egy harmadik díjat nyertek. Oklevelet kaptak precízül bemutatott szabaddyakorlataikért, a mintacsapat a nyújtón bemutatott gyakorlataiért és a zászlóért folytatott összetett versenyben elért eredményeiért. Az egyéni összetett, futó-mászó versenyben Mayer Imre V. oszt. tanuló harmadik, Petényi József VI. oszt. tanuló második és Csávosi Sándor VII. oszt. tanuló második díjat nyertek. Az elért szép siker az intézet jeles tornatanárának, Khloyber Lajosnak érdeme, ki fáradhatatlan buzgalommal és szakavatottsággal tanította be az ifjakat a gyakorlatokra.

Ügyvédői estély. A zombori ügyvédi egyesület tisztelt tagjait fölkérem, hogy a f. hó 3-án szombaton este az Elefánt kerti helyiségében tartandó estélyünkre szóló ívet aláírni és hozzátartozóik és meghívandó vendégeik számát is bejegyezni sziveskedjenek, hogy a vendéglős tájékozva legyen az iránt, hogy körülbelül hányan leszünk. Étkezés étlap szerint. Utána tánc a nagyteremben Sipos Ferenc zenekarával. — Figyelmeztetek arra, hogy az egyesület, mint olyan, nem hív meg sem egyeseket, sem testületeket, hanem mindenkit szívesen lát, akit az egyes tagok meghívják. Ezért a meghívás kizárólag az egyesületi tagokra van bízva. — Tisztelettel: dr. Pataj Sándor, rendező.

Iskolásgyermek júnialisa. Múlt számunkban már megemlékeztünk a helybeli iskolásgyermek júnialisáról, mely f. hó 8-án, csütörtökön, lesz a Sikara erdőben. A gyermekek multságának egyik legérdekesebb mozzanata a közös étkezés, melyben a szegénysorsu tanulók — a jóságú adakozók adományából — ingyen részesülnek. A gyűjtések a társadalom minden rétegében folynak s biztosra vehető, hogy, mint minden évben; az idén is eléri a rendezőbizottság azt a célját, hogy évenként legalább ez egy napon városunknak minden rendű magyarsága összesen abban, hogy különbség nélkül minden egyes tanuló egy feledhetetlenül kedves napnak emléket őrizze meg fogékony szívében s összesereglik gazdag, szegény, hogy az ezernyi apró emberkével együtt örvendezzenek. Legtöbb gondot okoz a rendező bizottságnak a sok tanulónak élelemmel való ellátása. Teljes bizalommal van azonban a jótékony szívű közönség iránt, hogy ez oldalról nem merül fel akadály; a maga részéről pedig, mint eddig is tette, legnagyobb odaadással s a gyermekek iránt való szerető gondossággal fáradozik azon, hogy az összes szükségleteket beszerezze. A rendező bizottság elnöke Petényi József, tagjai: Gräff István, Kolesán János, Kleiner Nándor, Szántó Károly, kik az általános rendezkedést végzik. Ezenkívül minden egyes tanító és tanítónő saját osztályában eszközli az élelmiszerek, főzőedények, evőeszközök beszerzésének s a tanulók mindennemű ellátásának nehéz munkáját. Már most csak a jó Istenke hallgassa meg az ártatlan gyermek-sereg imádságát: Medárd napján — a kirándulás napján — eső ne legyen!

Orvosok gyűlése Zomborban. A Bács-Bodrog vármegyei orvosi főokszövetség folyó évi június hó 3-án, szombaton d. e. 9 órakor Zomborban az Elefánt-szálló termében tartja ez idei rendes közgyűlését. — Délbentársasbéd a zombori tagtársakkal együtt.

Alapszabályjövahagyás. A belügyminiszter a „Gádori kath. olvasókör“ és a „Bajmoki haladó kör“ alapszabályait jóváhagyó záradékkal látta el.

Kérelem. Türr Antal (Del Toró) kéri mindazokat, kik a „Borura-Derü“ című tárcakötetere gyűjtőívét elfogadni és előfizetőket gyűjteni voltak szivesek, hogy a gyűjtőívét a címére beküldeni sziveskedjenek, hogy a megfelelő számú példányokat rendelkezésre boesajthassa.

Esküvő. Fényes esküvő folyt le szerdán, május 31-én a helybeli plébániatemplomban. Raab Antal m. kir. esendőrhadnagy tartotta esküvőjét Fratricsevits Antival, Fratricsevits Béla földbirtokos leányával. Násznapok voltak: a menyasszony részéről Piukovits Elemér, a regőcei kerület országgyűlési képviselője, a vőlegény részéről Szentmihályi Lajos zombori esendőrhadnagy. Koszorus lányok voltak: Sudár Eca, Szentmihályi Sárika, Trischler Emma, Jovánovits Matild, Jovánovits Leona, Proll Böske és a vőlegény unokanővére. Vőfelyek voltak: dr. Pasztrovits Iván, dr. Hemeberg Géza, dr. Vojnits M., Szondy István, Fratricsevits János, Fratricsevits István, Liebhardt István. Tizenegy órakor vonult fel szebbnél-szebb fogatokon a nászmenet a város háza kapuja elé: a menet élén gyönyörű négyes fogaton a menyasszony és a násznagya haladt. Az esketés polgári része a város háza nagytermében folyt le, melyet a közönség zsufolásig megtöltött. Innen a nászmenet a plébániatemplomba ment, mely fényesen ki volt világítva és az áldozócsütörtökre már elhelyezett zöld gallyakkal igen szép képet nyújtott. Az ifjú párt Agalits Boldizsár eskettette: a szertartás befejeztével egynéhány szóval üdvözölte a házasfeleket. A templomból a nászmenet a nagy köruton a menyasszony lakására hajtatott, hol mintegy 100 meghívott vendég számára az örömszülők ebédet adtak. Az ifjú pár az estéli vonattal Makóra utazott, hol a vőlegény állomáson van.

Az Iparos dalárda gombosi kirándulása. Múlt számunkban már megemlékeztünk róla, hogy a zombori Iparos dalárda pünkösd első napján a gombosi vasúti állomás éttermében táncal egybekötött dalestélyt tart. A rendezőség még a következőket adja tudtára az érdeklődő közönségnek. A családis jellegű kiránduláson a dalárda tagjain kívül részt vesznek a dalárda volt női tagjai s a tiszteletbeli tagok. Mindazokat pedig, kik a dalárda működése iránt érdeklődéssel viselődnek, szintén szívesen látnak a kiránduláson. A vasúti vendéglőssel történt megegyezés szerint a zomboriak terítékenként 1 kor. 20 filléért kapnak vacsorát. Este 7 órakor tárogató hangverseny Vadas Kálmán által. 8 és fél órakor dalestély, tarkaszinpadszerű műsorral. Dalestély után tánc, melyhez a zenét Herczenberger Sándor zenekara szolgáltatja. Belépődíj személyenként 1 kor., családjegy 2 kor. 40 fillér. Reggelre külön vonatot rendel a dalárda a zomboriak részére, mely 3—4 óra tájban indul Gombosról s a rajta leendő hazautazás a dalárdánál 1 koronával váltható meg. Tekintettel arra, hogy mind a társasvacsoránál, mind pedig a külön vonat megrendelésénél a résztvevő személyek száma előre pontosan megállapítandó, a résztvevni szándékozók június 7-én (szerda) déli 12 óráig jelentkezhetnek Tantner Ottó elnöknel, az Iparoskör helyiségében, vagy bármely dalárdistánál. Később jelentkezők sem a társasvacsorán, sem pedig a külön vonaton való utazásban részt nem vehetnek.

Iskolatársi találkozó. Előttünk ismeretlen helyen tartózkodó iskolatársainkat u. m.: Bobor Géza, Beck Károly, Budimacz Lajos, Bohunek János, Daninger József, Fischer Vendel, Faddi Ernő, Galinszky Lajos, Horváth György, Han Ferenc, Hajnal Liviusz, Hilák Tamás, Hrabál Kázmér, Kerits Miklós, Kiss Vendel, Kovacsics Lajos, Klem István, Kohlhammer Mihály, Loosy Ede, Nemes Alajos, Peidlhauser Lajos, Pramberger Zsigmond, Pacsu János, Schlagetter Ádám, Sebesits Ferenc és Will Ferencet, akik velünk a létezett Zombor városi, akkor megnyílt alreáliskola I. osztályában jártak 1854. és 1855. évben, fölkérjük, hogy az 1905. évi július hó 2-ik napjának reggeli 9 órájára Zomborban a Csitaonica vendéglő külön helyiségében kitűzött felszázados iskolatársi találkozózn megjelenni s erről minket, mint rendező bizottságot előzetesen értesíteni sziveskedjenek. Zombor, 1905. évi május hó 30-án. Vértesi Károly, Frey Imre, Bikár Vazul.

Az apatin-zombori vasut. Tehát az apatin-zombori vasut a megvalósulás stádiumába jutott. Dr. Rakovszky Géza értesítette Apatin községet, hogy a megbiz-

tása alapján az apatin-zombori vasut finanszírozását befejezte a hadügyminiszter által követelt 0.70 m. vágányu, 100 métermázsas horderejű vasut költségeit a kormány 630.000 koronában állapította meg. Apatin községe 120.000 koronát szavazott meg, a postakincstár 40.000 koronát, a kormány kereskedelmi miniszteriuma pedig „államsegély“ címen 63.000 korona törzsrészvény jegyzését javasolta: úgy hogy a törvény által előírt 30% törzsrészvény teljesen jegyeztetett. Együttal közli az engedélyezést, hogy a szükséges 65% elsőbbségi kötvényeket is sikerült egy pénzcsoporthal biztosítani, úgy hogy a miniszteri építési engedély elnyerése után nyomban megalakítja a helyierdekű vasúti részvénytársaságot.

Juniális. A bezdáni önkéntes tűzoltóegylet 1905. évi június hó 11-én, azaz pünkösd vasárnapján, a „dunarév erdőben“ a volt gőzmalom mellett, saját pénztára javára juniálist rendez a következő programmal: 1. Indulás d. e. fél 10 órakor Keszler Ferenc zenekara mellett, Frank Lajos vendéglőjétől. 2. Megérkezés után társasjátékok, tréfás mutatványok és tánc. 3. Délután 3 órakor községünk két világhírű északi sark utazójának a Ballon-Captif léggömbbel való felszállása. 4. Női szépség és férfi rut verseny a választott zsüri-tagok bírálata mellett. 5. Karnevál herceg öfenségének bevonulása lampionokkal. 6. Tűzijátékok a Ferenc-esatornán. 7. Tánc világos reggelig. — Kedvezőtlen idő esetén hétfőn tartatik meg.

A testvéri szeretet áldozata. Bácsalmásról írják: Múlt hó 28-án vasárnap délután nagy izgalmat okozott egy gyilkossági merénylet, melynek Piukovits István földműves lett az áldozata. A felsővégi nagykorosma előtt történt a halállal végződő bűntény. Lakatos József vályogvető cigány és Piukovits András földműves a koresmahelyiségben iddögáltak s mikor már alaposan beszélgettek, szóváltásba elegyedtek. Cívódás közben a vita hevében kimentek az utcára s a koresma előtt megállva, tovább vitatkoztak. Ekkor jött arra Piukovits Andrásnak István nevű testvére, aki látva, hogy a cigány, kinek kezében egy nagy dorong volt, vésztlóán villogó szemekkel fenyegeti fivérét, megrettenve lépett hozzájuk s kérte Lakatos, hogy hagyja békében András bátyját. A hevesvéri cigány rá sem hederített a beavatkozóra, aki erre ismételve erősebben szólította föl a távozásra. Erre már Lakatos dühbe jött és hirtelen az új jövevény felé fordulva, a kezében levő doronggal kétszer egymásután fejbe vágta. Piukovits eszméletlenül terült el a földön s csak perecek múlva tért magához s ekkor testvére támogatásával nehezen hazavánszorgott. A súlyosan sérült embert lakásán lefektették s ápolás alá vették, de néhány órai kínos szenvedés után meghalt. A gyilkos cigányt a esendőrök letartóztatták.

Tévesen leközölt kardpárba. Egynéhány fővárosi lap téves információk alapján a napokban lefolyt kardpárba Kozlovárott B. István János magyar vívó és Csenker Béla olasz segédvívómester között tévesen adta le. A kardpárba 5 másodpercig tartott, miközben Csenker Béla fejére egy erős sipost kapott a magyar vívó István Jánostól. István János segédei Sárpi György esendőrnagy és Sárpy László voltak. Csenker Béla segédvívómesteré láposi Hegedüs Zoltán és Minorich Albert. Ez volt az igazság — minden más hír így rektifikálható.

Igazság. Az Igazság júniusi száma, képekkel gazdagon illusztrálva a következő tartalommal jelent meg: Dr. Kalmár Antal: Önálló vámterület és magyar jegybank. — Dr. Schmitt Jenő: Anarchizmus. — Trencsény Károly: Schweidel József emlékezete (2 képpel.) — Vértesi Károly: Spanyol szabadság. (5 képpel.) — Márki Sándor: Schweidel József. (13 képpel.) — Dr. Pataj Sándor: Az unokához. (Szonett.) — Milotay István: Örvény felé. — Dr. Révész Ernő: Favor in judice. — Dr. Kabos Márton: A Riviéra. — Dr. Benedek János: Vérmező. — Jegyzetek: Csodálkozás; — Strike; — Izléstelenység; — Lobkowitz; stb. — Ára egész évre 1 frt, egyes száma 20 filléért kapható minden pályaudvaron és trafikban.

Csárda bérbeadás. Zombor város tulajdonát képező ugynevezett apatini csárda 1906. évi január hó 1-től számítandó 3 évi időtartamra nyilvános szóbeli árverés útján bérbe fog adatni. Az árverés 1905. évi június hó 19-én délelőtt 10 órakor fog Látinovits Szaniszló hivatalos helyiségében megtartatni. Az árverési feltételek a városi számvevőségénél betekínthetők.

A „Wasárnapi Ujság“ május 28-iki száma 25 képet tartalmaz. Első helyén Vaszary Kolos hercegprímás legújabb és ifjabbkori arcképét közli félszázados aldozarsága alkalmából. A Kisfaludy Sándor és Szegedy Róza emlékeztetőre, a Sümegen rendezett ünnepély alkalmából, 9 kép és több cikk vonatkozik, melyeket Darnay Kálmán írt, valamint Zombori Andor „Szegedy Róza sírjánál“ című költeménye. Ezenkívül a szépirodalmi közlemények sorába tartozik a „Regénytár“ mellékleten Beniczkyne Bajza Lenke eredeti regénye és Stockton angolból fordított hosszabb humoros amerikai elbeszélése, Hegedüs Sándorné utirajza afrikai utjáról (négy képpel). Négy kép és cikk ismerteti a debreceni Csokonai-ünnepélyeket. További közlemények: „A japán s orosz hajóhad haderejének összehasonlítása“, Nebogatov orosz tengernagy arcképe és a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, Közintézetek és egyletek, Sakkjáték, Képtalány, Egyveleg, stb. A „Wasárnapi Ujság“ előfizetési ára negyedévre négy kor., a „Politikai Ujdonságok“-kal és „Világkrónika“-val együtt 6 kor. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV., ker. Egyetem-utca 4. sz.). Ugyanígy megrendelhető a „Képes Néplap“ a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

Az örület változatai. A betegségek osztályozása semmi téren nem oly nehéz, mint az agybajoknál. Egy neves elmeorvos két fontos osztályt különböztet meg az agy bántalmainak. A veleszületett örület és az élet folyamán beállott agytüneteket. A hülyék rendszerint úgy születnek és az örületet Mereier tanár két nagy osztályra osztja. Az általános agybénulás és a paralízis. A paralízis tünetei olyan nyilvánvalók, hogy a betegség minden fokozatát alaposan ismerik már. Meg vannak előzményei és a körkép rendszerint egyformán folyik is le. Az örület fellépése, lefolyása nagyon különféle: majd delírálás, majd hallucináció a férfiaknál és gyermekágyi lázból eredt örülség a nőknél. Az előbbi rendszeren az idegek túlfeszítésének, a hiányos táplálkozásnak következménye. Az ilyen örülség szerinte gyógyítható, sőt minél hirtelenebbül lépett föl, annál biztonságban. Sokkal súlyosabb a buskomorság, a melankóliából beállott örület, mely csak a legkivételesebb esetekben javul és tapasztalata szerint rendszeren más bajjal párosul, rendszerint tüdőbajjal, mely a beteget elpusztítja.

A gyermekvédelem társadalmi szervezése.

A gyermekvédelem a szociálpolitika összes törekvései között talán az egyetlen, mely az állami és társadalmi élet minden tényezőjének szimpáthiáját bírja. Minden társadalmi osztálynak egyaránt rokonszenves a gyermekvédelem. Talán épp azért, mert a gyermekék jogviszonyai körül az érdekellentétek a legélesebbek, azért látja minden társadalmi osztály szívesen, hogy azok a jogtalanságok és igazságtalanságok, melyek a főnálló jogrend természetes következményei, ha már nem szüntethetők meg, legalább enyhíthessenek. A társadalom gyermekvédelmi törekvéseinek magyarázata ezen körülményben keresendő, másrészt ott, hogy minden ember lelkében lakozó természetes ösztön a gyermekek szeretése, a jótékony és könyörületesség, a reáltalálakon segíteni akarás emberbaráti nemes érzése minden embert arra ösztökél, hogy a maga módja és tehet-

sége szerint segítsen az arra rászoruló, elhagyatott, beteg, nyomorgó, züllő vagy egyéb okból szerencsétlen gyermekén. Védni, oltalmazni, ápolni, gondozni akarjuk mindannyian az arra rászoruló kisdedeket, mert tudjuk, hogy nekik a legkisebb az ellentálló képességük, hogy ők sanylik meg legjobban a sors csapásait, hogy őket és velük szülők és embertársaik minden reményét legkönnyebben ragadja el a halál pusztító kaszája. A jószándék segíteni, a jóakarát a gyermekeket védelmezni meg van minden emberben. De sokan csak a jószándéknál maradnak meg. A társadalomnak csak nagyon kis számu tagjai vesznek érdemlegesen részt a gyermekvédelemben. A társadalmi gyermekvédelem nagyon szűk körben mozog, kivált azóta, mióta az államhatalom szociálpolitikából megteremtette az állami gyermekvédelmet.

Amióta törvényhozásunk proklamálta azt a nagy elvet, hogy minden elhagyatott gyermeknek joga van ahhoz, hogy az állam gondoskodjék róla. A törvényhozás az új intézménnyel, az állami gyermekmenhelyekkel segítségére akar sietni a társadalmi gyermekvédelemnek, mely a gyermekvédelem nemzetet, országot fenntartó nagy föladataira egyedül, magárahagyatottan képtelen. A társadalom, a társadalmi jótékonyág azonban felfeértette az államhatalom intencióját. Nem lelkesedik úgy, nem vesz többé oly élénk részt a gyermekvédelemben, amióta az állami gyermekvédelem az elhagyatott gyermekekről való gondoskodást az államhatalom teendői közé sorolta. E tévedést eloszlatni, a társadalmat a maga egészében a gyermekvédelemnek megnyerni, a társadalmi gyermekvédelmet országsszerte szervezni akarja egy új újság.

„Gyermekvédelmi Lap“ a címe. Főszerkesztője Edelsheim-Gyulai Lipót báró, a nagy emberbarát, kit igaz lelkesedése és ügybuzgalma a társadalmi gyermekvédelmi mozgalmak vezérévé tett meg. A lap felelős szerkesztője Torday Ferenc dr., a budapesti állam gyermekmenhely főorvosa. Mint gyermekorvos és mint orvos-író egyaránt közismert nevű ember, kinek tollából kikerült beköszöntő élénk gondolatmenettel okadatolja a gyermekvédelem társadalmi szervezésének és egy gyermekvédelmi lap megteremtésének szükségességét. A lap munkatársai a társadalmi és állami gyermekvédelmi intézmények vezető embereiből és a társadalom egyéb terén is szerepet vivő előkelőségeiből sorakoztak össze. Vaszary Kolos, Apponyi Albert gróf, Berzeviczy Albert, Bókay János, Chorin Ferenc, Kóssuth Ferenc, Rákosi Jenő, Széll Ignác, Széll Kálmán, Teleki Géza gróf, Wlassics Gyula, Zichy János gróf, Zichy Aladár gróf stb., stb. hazafias lelkesedéssel megírt aphorizmákkal adnak erkölcsi súlyt és tekintélyt az irodalmi új vállalkozásnak. Irodalmi értéket kölcsönöz a lappak a nagynevű drámaíróknak, Bosnyák Zoltánnak, az állami gyermekvédelem belügyminiszteri osztályfőnökének „Előre“ című cikke, melyben költői lendülettel, de egyuttal széles alapokon nyugvó, messze tekintő látkörrel vázolja a gyermekvédelem jogosultságát, a mellett ráutal azon irányelvekre, melyekkel a közeljövőben megoldandók a gyermekvédelem még elintézetlen nagy problémái.

Az állami gyermekvédelem mai rendszerét az ügy iránt visetett igaz szeretettel ösmérteti meg Ruffly Pál, az állami gyermekmenhelyek országos ügyelője, kinek orosz-lánrésze van az állami gyermekvédelem in-

tézményeinek megteremtésében. Neumann Árminné éles kritikával reámutat a gyermekvédelem nagy hiányosságaira. Teleki Géza gróf a szünidei gyermektelepről ír. Több társadalmi gyermekvédő-egyesület és intézmény beléletének ismertetésével végződik az újságcsinálás szempontjából is érdekes és változatos tartalmu lap, mely rendeltetését csak akkor fogja teljesíteni, ha sikerül neki egy nagyszámu, a gyermekvédelem iránt érdeklődő állandó olvasóközönséget megszerezni. Tekintve a gyermekvédelem emberbaráti törekvését és társadalmi és nemzetgazdasági nagy fontosságát, ezért olvasóink figyelmébe ajánljuk a ma megindult olcsó (évi négy korona) havi folyóiratot. Mutatványszám a kiadóhivatalban (Budapest, IX., Tüzoltó-utca 7.) kapható.

NYILTTÉR.*

Háztulajdonosok és földbirtokosok,

kik ingatlanaikra I. vagy II. helyre **olcsó törlesztéses kölcsönt** felvenni óhajtanak, forduljanak bizalommal **Gerő Albert** v. intézeti ügyészhez **Budapest, VII., Dohány-u. 84.** Minden felvilágosítás díjtalan. *—9

*) Az e rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

HIRDETÉSEK.

Eladó jégszekrény.

Egy új szénsavas sör jégszekrény 160 koronaért eladó. Bővebbet **Metz Józsefnél** Zombor.

5/1904. sz.

Árverési hirdetmény.

A kalocsai érsekségi javadalom átvételére kiküldött miniszteri biztos ezennel közzéteszem, hogy a néhai Császká György, volt kalocsai érsek után maradt és természetben át nem vett ingóságok és pedig: a butorok és egyéb ingók **folyó évi június hó 5-én (ötödikén), a képek 6-án (hatodikán), az arany- és ezüstneműek, (ezek között egy ezüsből készített Szent-István herma) egy éremgyűjtemény és palaczkozott borok 7-ikén (hetedikén),** mindenkor délelőtt 9 órakor kezdődőleg Kalocsán, az érseki székház telepén nyilvános önkéntes árverésen készpénzfizetés mellett elfognak adatni.

Erről a venni szándékozokat oly figyelmeztetéssel értesitem, hogy a becsárón aluli ajánlatok elvagy el nem fogadását a miniszteri biztos magának föntartja.

Kalocsa, 1905. május hó 22. napján.

Dr. Sziklai Zoltán,

2—2

kir. közjegyző.

2273. szám.

kig. 1905.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Felsőkaból községében lemondás folytán üresedésben levő irnoki állásra pályázatot hirdetek s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **folyó évi július hó 15-ig** annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkezők figyelembe vételni nem fognak.

Az állás évi javadalmazása 600 korona.

Titel, 1905. május 27-én.

Szemző János,

2-1

főszolgabíró.

Zombor és környékének kizárólagos elárúsítója.

Olajfestékek, festőművészeknek tubusokban dr. Fr. Schoenfeld és Tsa Düsseldorf gyarából.

Legfinomabb olajfestékek tubusokban festő tanulóknak skizzek és tanulmányok elkészítésére.

Gyorsan és keményre száradó szobapadló fénymáz.

Borostyánkő olajfénymáz.

Linoleum és zománcefénymáz festékek.

Szobapadló kenőcsök legjobb minőségű sárga, fehér és barna színekben.

Szobapadló szeszfénymázak.

Olajfestékek minden színben.

Nem létezik jobb, mint a **borostyánkő olajfénymáz**, amely mint medvefej van ellátva védjeggyel.

Kocsimázolóknak részére:

„Hintó“-fénymáz (legfinomabb angol),

„Schleif“-fénymáz,

„Kerék“-fénymáz,

„Állvány“-fénymáz,

valamint az összes anyagok és kellékek, festékek, mázolóknak és fénymázolóknak részére

gyári áron kaphatók.

Szenzáció! Szenzáció!

Aki akarja, hogy a kályhája szobadísszé váljon, az vegyen füst és szagmentes (törvényesen védett)

Vénus kályhafényt,

annak 5 perc alatt **kefélés nélkül** bámulatos ragyogó kályhája lesz.

Kapható:

Gergurov Dániel

vas-, szén- és festékkereskedésében

Zomborban,

Kossuth Lajos- (fő-) utca.

8-8

Gyári raktár villanyvilágítási csillárok és alkatrészekben.

Villanyvilágítási bevezetés,

Villanyos csengők,

Villanyos házitelefonok,

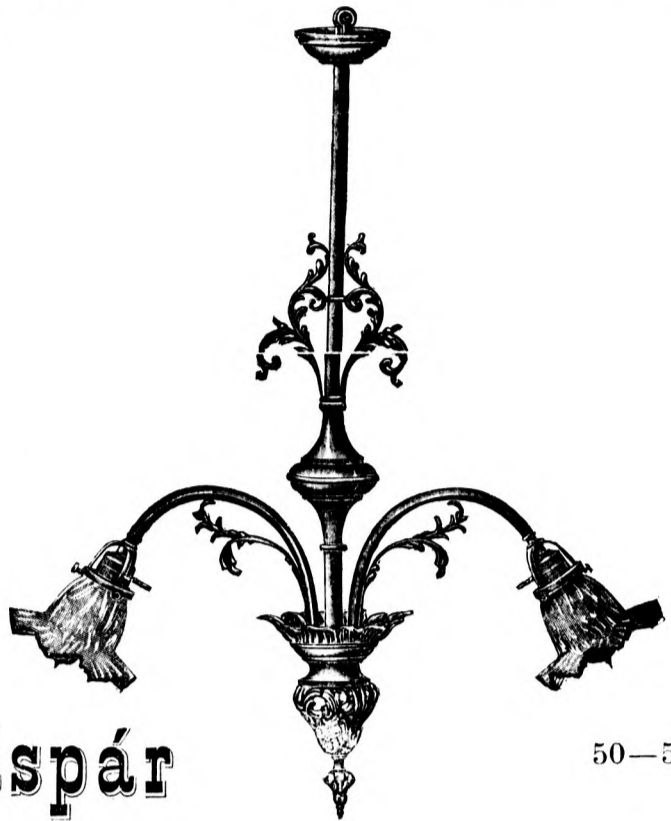
legolcsóbb árak és

legmesszebbmenő

szavatolás mellett:

Teltsch Gáspár

optikai, elektrotechnikai műintézetében **ZOMBOR.**

50-5

1344/1905.

Pályázati hirdetés.

A bácsalmási járáshoz tartozó Mélykut községben elhalálózás folytán megüresedett községi jegyzői állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket hozzám **folyó évi június hó 10-ig** nyujtsák be, mert a később érkezőket figyelembe venni nem fogom.

Ezen jegyzői állás javadalmazása: Kézpénzfizetés 294 kor.; árvapénztár kezelésért járó díj 300 kor.; 112-012 klg. marhahus; 31-273 hl. (50 pozso-

nyi mérő) kétszeres buza; 44-805 klg. fagygyu; 44-805 klg. só; 112 012 klg. sertéshus, mely illetmények ellenértékéül a megyei törvényhatóság 1206/közgy. 1901. számú határozatával 585 korona 84 fl. kézpénz lett megállapítva; 6 öl kemény tűzifa természetben; 12 kocsi széna természetben; szabad lakás természetben; $\frac{3}{4}$ telek föld és herésföld (25⁵⁵/₁₆₀ hold szántóföld) hasznélvezete, melynek adóját a jegyző tartozik fizetni; és a magánmunkálatokért szabályrendeletileg szedhető díjak.

Bácsalmás, 1905. május 26.

Szutrély Lipót,

főszolgabíró.

2-2

Gombos Nándor

jégszekrény és fürdőberendezések gyára, épület- és diszműbádogos

ZOMBOR (Bácska).

Dús raktár mindenféle

jégszekrényekben

vendéglősök, mészárosok és magánosok részére);

fürdőkádakban

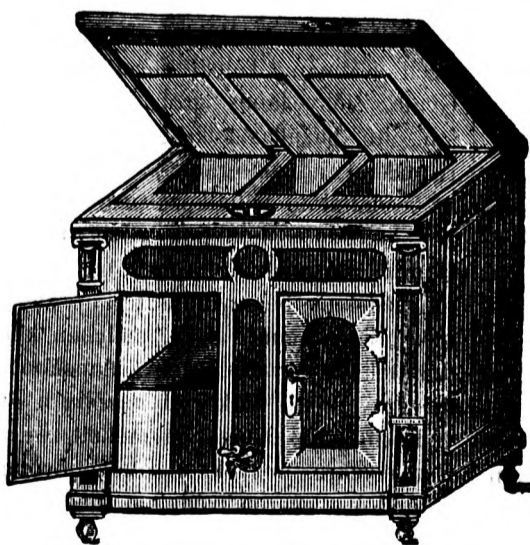
és **10**

konyhafelszerelésekben.

Minden e szakmába vágó és rajzszerinti bármilynemű bádogárúk elkészítettnek.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve küldetik.

Javítások olcsón és pontosan.

399. szám. 1905.

Árverési hirdetmény.

Orlovát község tulajdonát képező Centa és Rudolfszgnád községek közepében levő 935¹²²² hold réti szántó földje 6 egymás után következő évre 1905. évi október hó 1-től kezdve haszonbérbe adatik.

Kikiáltási ár holdankint 35 kor. 10 fillér. Bánatpénzül 3200 korona leteendő, a többi feltételek a jegyző irójában bármikor megtekinthetők.

Idegen megyebelieknek és testületeknek kivánatára a feltételeket írásban megküldjük.

Az árverés Orlováton a község házában **folyó évi június hó 20-án d. e. 10 órakor** meg fog tartatni.

Az árverés a legtöbbet ígérőre nézve azonnal, ellenben a községre csakis a hozott és az árverési eredménynek be-

jelentése alkalmával hozandó képviselő-testületi határozatnak jogerőre emelkedése után kötelező.

Orlovát (Torontál megye), 1905. május 20.

3-2 **Előljáráóság.**

1397/1905.

Pályázati hirdetmény.

Opalánkán lemondás folytán megüresedett, évi 400 kor. fizetéssel javadalmazott gyalogrendőri állásra pályázatot nyitunk s feliivjuk az ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy kérvényeiket **1905. évi június hó 15-ig** alulírott előljáráóságánál nyujtsák be.

A ruházatot teljes felszereléssel a község adja.

Opalánka, 1905. május hó 30-án.

2-1 **Előljáráóság.**

1545. szám. kig. 1905.

Pályázati hirdetmény.

Ada község előljáráósága f. évi július hó 1-étől számított 2/3 évre a község részére szükséges írószerek, eszközök, nyomtatványok és könyvkötészeti munkák általános biztosítása céljából pályázatot hirdet.

Felhivom a vállalkozni szándékozókat, hogy az erre vonatkozó ajánlataikat **f. évi június hó 10-éig** Ada község előljáráóságára címezve adják be. Az árlejtés napja a beadott ajánlatok után fog meghatározatni, melyről minden egyes ajánlattevő külön-külön értesített fog. A részletes feltételek a hivatalos órák alatt a közíg. vezető jegyző hivatalos helyiségében megtekinthetők.

Ada, 1905. évi május hó 24-én.

Király Lajos,
jegyző.

Nagy arany érem.

Páris. 1904.

Érdem jelél.

Páris. 1904.

Nagy arany érem.

Páris. 1904.

EHRlich NÁNDOR FIA

szőlőpermetező-gyártó, épület- és díszműbádogos. 20-3

Ajánlom kitűnő minőségű saját szerkezetű szőlőpermetezőimet, melyekből **14 év óta** körülbelül **20000** drb van forgalomban.

Nagy raktár

Kitűnő minőségű szőlőoltó gummiszalagokból és mindennemű permetező alkatrészekből.

Javítások a saison alatt gyorsan és pontosan eszközöltenek. * Régi permetezők becsereitelnek. * Kölcsönképen használatra jó szerkezetű permetezők kiadatnak.

Minden darabért

2 évi jótállás!! Bajai-út 11.

ZOMBOR, Bajai-út 11. BACSKA.

2 évi jótállás!!

➡ Viszontelárúsítóknak külön megegyezés. ➡

O l c s ó b b m i n t b á r h o l ! !

VILLANYOS LÁMPÁK!

A nagyérdemű fogyasztóközönség becses tudomására adjuk, hogy **Kulcsár Sándor** jőnevű budapesti bronz-csillárgyárossal összeköttetésbe lépünk s raktárunkat dusan felszereltük a modernstylú valódi bronz világítótestekkel.

Raktáron tartunk óriási választékban a legizlésebb modern kivitelben valódi bronz, függő, asztali es fali villanyos lámpákat és mindennemű szerelvényeket a legolcsóbb árakon, amiről a mélyen tisztelt közönséget a legnagyobb készséggel győzdttetjük meg.

Kulcsár Sándor oég versenyképességét bizonyítja az a körülmény, hogy ugy az **uj országházát**, valamint a **budai királyi palotát** legnagyobb részben, a **szatmári dómot**, a **pénzügyminiszteri palotát** stbit ő rendezte be.

Ez alkalommal felhívjuk a mélyen tisztelt közönség figyelmét más cikkeinkre is:

➤ **Valódi TRIESZTI LINOLEUM (parafa-szőnyeg) FUTÓK és SZŐNYEGEK.** — Kifogástalan működésű **GRAMMOPHONOK** „Odeon“ lemezekkel (2 felvétel egy lapon). — **Gyermek-kocsik; elegáns utazócikkek; gyermekjátékok; borostyán-szipkák, tajtékpipák.** — A legfinomabb bőr- és szövöttkecstyűk; **harisnyák** ➤

óriási választékban bámulatos olcsó árakon kerülnek eladásra.

Kiváló tisztelettel

Goldfáhn Sándor és Fia,
Zombor, Kossuth Lajos-utca.

20-18

Tessék meggyőződést szerezni.

M O N O L I D E L V E R K I

A legpontosabb kiszolgálás!

BITTERMANN NÁNDOR és FIA

== KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI INTÉZETE ==

Z O M B O R B A N

➤ A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN. ➤

ITT MEGRENDELHETŐK:
VÁLTÓK
GYÁSZLAPOK
SZÁMLÁK
LEVÉLFEJEK
NÉVJEGYEK
ELJEGYZÉSI ÉS
ESKETÉSI KÁRTYÁK
SÍMA- ÉS
DOMBORNOMATU
MONOGRAMMOK

KÖZSÉGI NYOMTATVÁNYOKBÓL NAGY RAKTÁR.

== PAPIR- és IRÓSZEREK
A BEVÁSÁRLÁSI ÁRON. ==

KÖNYVKÖTŐMUNKÁK ELFOGADTATNAK
===== ÉS A =====
KIÁLLÍTÁSI ÁRON SZÁLLÍTTATNAK.

TELEFON SZÁM: 18. **A „BÁCSKA“ KIADÓHIVATALA.**

ITT MEGRENDELHETŐK:
HIRLAPOK
MŰVEK
NAPTÁRAK
TÁBLÁZATOK
FALRAGASZOK
KÖRLEVELEK
TÁNCVIGALMI
MEGHÍVÓK
TÁNCRENDK
ÉTLAPOK

Zombor, Bittermann Nándor és fia könyv- és könyomdájából.